

Samtal om modernismen

Lars Ahlin/Arne Jones – ett livslångt samtal om konst

Sundsvalls museum, till 10 jan. 2016

Två av modernismens portalfigurer i Sverige, författaren Lars Ahlin och skulptören Arne Jones, kom från Medelpad. De blev vänner för livet när de gick på Ålsta folkhögskola i Fränsta på 1930-talet. I en nyöppnad utställning berättar Sundsvalls museum om deras verk och konstsyn.

Utställningen erbjuder timmar av fördjupning i de båda konstnärernas arbeten. Samtidigt uppmärksammar den deras 100-årsminne. Arne Jones föddes 1914 i Borgsjö och Lars Ahlin 1915 i Sundsvall. Båda kom från enkla hem.

Under krisåret 1935, efter avslutad folkhögskola, går de på luffen tillsammans. Idén är att sälja arbetslöshetsdikter, kolteckningar och att agera gåramålare. Det går inte så bra och Arne Jones upptäcker att han är färgblind. Nästa år följs de åt till Stockholm.

Arne Jones kommer in på Kungliga konsthögskolan 1942 och Lars Ahlin debuterar 1943 med romanen Tåbb med manifestet. I och med det är de på väg att bli konsekrerade inom sina respektive konstnärliga fält. Jones debuterar 1947 med Katedral, en skulptur som associerar till medeltida romanska och gotiska katedraler men också kan ses som två människor böjda mot varandra. En miniatyr av verket visas i utställningen.

Skulpturen finns i storformat på flera platser i Sverige.

Utställningen om Ahlin och Jones har producerats av konstnären och konstintendenten Maria Sundström. Hon har grävt i arkiven för att få fram material. Delar av utställningen har hämtats från Arne Jones Konsthall vid Ålsta Folkhögskola i Fränsta. Men Maria Sundström har också letat i arkiven vid Göteborgs universitetsbibliotek, Sveriges television och på andra ställen. Ett par tv-program om och med Lars Ahlin finns att se i utställningen.

– Arne Jones-depositionen i Ålsta är unik så till vida att den gör det möjligt att följa hans arbetsprocess från idé till färdigt verk. Det är helt otroligt och mycket ovanligt att en konstnär arbetar så strukturerat, säger Maria Sundström.

I Lars Ahlin-arkivet på universitetsbiblioteket i Göteborg hittade hon brevsamtal mellan Ahlin och Jones. De är nedskrivna av Arne Jones och har formen av små pamfletter. Det finns sju sådana pamfletter med ämnen som »Likheten och sanningen i konsten« eller »Charles Gore och den moderna teologin«. Både Ahlin och Jones hade en kristen socialistisk grundsyn och deras samtal spände över både konst och teologi.

I Stockholm kommer de i kontakt med dåtidens dominerande konstkritiker Ulf Linde och de tre blir vänner.

– Utställningen kunde ha hetat Ulf Linde, Lars Ahlin och Arne Jones, skojar Maria Sundström.

Grundläggande för Ahlins och Jones konstsyn var att konstverket får sin mening först i mötet med betraktaren. Ahlin definierade konstverket som »en artikulation av apostroferingar« varpå Linde formulerade tanken att »en konstnär talar inte till någon särskild, utan till vem som helst«. Linde utvecklar tankegångarna genom att analysera texter av Ahlin i essän »Det ahlinska alternativet« i Bonniers litterära magasin nr 6, 1960.

Arne Jones räknas till 1947 års män, ett samlingsnamn för konstnärer i Sverige som företrädde konkretismen och dess abstrakta uttryck. I galleriets tak hänger verket Lassiana Ahlina, som var Jones 40-årspresent till sin vän. Det är en liten, skör skulptur i ståltråd och gips, gultonad av cigaretttrök.

En märklig egenskap hos alla de små skulpturmodellerna som visas i utställningen är att de, trots sin litenhet, känns så voluminösa.

Det var vanligt under perioden att konstnärer gjorde omslag till skönlitteratur och Arne Jones gjorde flera. Fyra omslag av Jones till romaner av Lars Ahlin visas i utställningen och det är bara att buga inför den höga konstnärliga och typografiska kvaliteten. Arne Jones lät sig påverkas av sin vän även på andra sätt, till exempel i verket Rum utan filial, där inspirationskällan är Lars Ahlins roman Huset har ingen filial. Skulpturen finns även på ett frimärke från 1978.

Arne Jones samarbetade med fotografer som han detaljstyrde. I utställningen finns ett par fotomontage med dessa bilder. Motivet är Ulf Lindes tunga ansikte i dramatisk belysning. Jones använde fotografierna som skisser och gjorde reliefer där Ulf Lindes profil återkommer.

Arne Jones var professor på konstakademin 1961–1971. Där såg han till att Ulf Linde anställdes som professor i konstteori.

Av de två kamraterna Ahlin och Jones var det Ahlin som pratade mest. Jones var mer lågmäld, men efter hans bortgång upptäckte Ulf Linde att han lämnat efter sig en mängd texter. De finns nu i Fränsta.

– Det har inte gjorts någonting av Arne Jones skrivna ord. Det finns så mycket att ta fram och återupptäcka, säger Maria Sundström.

Arne Jones konstnärliga kvarlåtenskap ägs av hans dotter Ditte Jones Lundgren och är deponerad i Fränsta. Enligt Maria Sundström pågår förhandlingar om en eventuell donation, med syfte att säkerställa en varaktig lösning för samlingarna.

– Det finns ambitioner från olika krafter i länet att ordna med finansiering, säger Maria Sundström, som också är ny konstkonsulent i Västernorrland.

Text och foto: Karin Kämsby

Volym 2015-10-23

Fotnot

I Sundsvall finns två offentliga verk av Arne Jones:

På väggen till vänster i entrén till Sundsvalls sjukhus hänger Tre rosor.

Vid Folkets hus i Skönsberg finns skulpturen Spiralreflexen.

Lars Ahlin levde 1915–1997, Arne Jones 1914–1976 och Ulf Linde 1929–2013.